herpy

STÅLORMER

Wiegmann's Alligator Lizard

Gerrhonotus liocephalus

Gerrhonotus liocephalus er en kraftig, brunlig slangeøgle med lyse tverrbånd fra skog og kratt i høylandet i det sørlige Mexico. Den blir 30-50 cm, er dagaktiv, klatrer godt og legger egg. Det finnes bare lite kunnskap om stell av akkurat denne arten, og det meste bygger på den nære slektningen *Gerrhonotus infernalis* fra Texas og det nordøstlige Mexico.

Familie: Anguidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**30-50 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**90 × 60 × 60 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Varmeplass	**35-40 °C**
Temperatur, natt	**15-21 °C**
Luftfuktighet	**40-70 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**18-36 mnd.**
Kullstørrelse	**5-31 egg**
Kull per år	**1**
Inkubasjon	**50-70 dager** ved 24-26 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Gerrhonotus liocephalus er en kraftig slangeøgle med bredt, kileformet hode, korte lemmer, store, kjølede ryggskjell og lang hale. Ryggen er brun med lyse tverrbånd som går tydelig over midten av ryggen, og hudfolden på siden, fra munnviken til halen, har markante mørke tverrstriper. Et mørkt merke fra snuten over tinningen beholdes hos voksne dyr. Buken er lys og som regel uten tegning.

Kropp og hode måler opptil omkring 20 cm, og med halen blir dyret 30-50 cm. Hannene har større og bredere hode enn hunnene, og hunnene har lengre bakkropp. Ved halerota har hannen en tydelig utbuling etter hemipenisene.

Arten ble beskrevet av Arend Friedrich August Wiegmann i 1828 og er typearten for slekten. Tidligere ble nesten alle *Gerrhonotus* fra Texas til Chiapas regnet til *G. liocephalus*. I dag er bestandene i Texas og det nordøstlige Mexico skilt ut som *Gerrhonotus infernalis*, de østlige bestandene fra San Luis Potosí til Veracruz som *Gerrhonotus ophiurus*, og bestandene på

Stillehavsskråningen i det vestlige Mexico ble i 2025 beskrevet som *Gerrhonotus occidentalis*. Det engelske navnet "Texas alligator lizard" og det meste av stellekunnskapen under dette navnet gjelder derfor *G. infernalis*. Det er beskrevet tre underarter, men den genetiske variasjonen tyder på at arten kan romme flere arter.

Dyret er sky, men biter hardt hvis det blir grepet. Det kan kaste av seg halen som avledning, og halen vokser bare delvis ut igjen. Levealderen i fangenskap er ikke dokumentert; 10-15 år er et anslag.

Utbredelse og leveområde

Gerrhonotus liocephalus lever bare i Mexico: fra det sentrale Guerrero og det sentrale Puebla mot sør og øst gjennom Oaxaca til det sørøstlige Chiapas. Typelokaliteten er avgrenset til Tlapancingo i Oaxaca. Underarten *G. l. austrinus* er fra Chiapas, der typelokaliteten ligger 3200 m over havet på Cerro Malé.

Utbredelsens nordlige og vestlige grense er uklar. Eldre angivelser fra Texas, det nordlige og vestlige Mexico og Guatemala gjelder andre arter i slekten og er ikke tatt med på kartet.

> **Naturlig utbredelse:** Mexico.

LEVEOMRÅDE

Gerrhonotus liocephalus lever i skog og kratt i høylandet, fra middels høye skråninger og opp til over 3000 m. Den er dagaktiv og lever både på bakken og i trær: den klatrer i busker og trær og bruker halen som støtte. Den søker ly i sprekker, under steiner og i løv og bladstrø, og jakter aktivt på byttedyr.

Høylandet har regntid om sommeren og en tørr, kjøligere vinter. Føden er insekter, edderkopper, snegler og andre leddyr og av og til små virveldyr. Hunnene i slekten legger eggene i fuktig jord under trestammer eller flate steiner og vokter dem.

Arten er vurdert som ikke truet (LC) av IUCN, og bestanden anses som stabil.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Gerrhonotus liocephalus*. Arten lever i et høyland med varme dager, regn om sommeren og en tørr, kjøligere vinter, og den nære slektningen *Gerrhonotus infernalis* har samme levesett og er bedre kjent i fangenskap. Tallene for terrarium, temperatur, lys og avl er lånt fra *G. infernalis*. Et par trenger et terrarium på minst 90 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde). Større er bedre, for dyrene bruker hele plassen.

Bunnen er en dyp blanding av sand, granittgrus og hagejord eller torv, dekket av et tykt lag løv som får dyrene til å grave og lete etter føde. Innred med greiner i flere høyder, flate steiner, bark og skifer som skjul, og levende planter som gress, agaver, bregner og tillandsier. En bakvegg av kunststein gir ekstra klatreflate. Fuktig underlag under en vannskål gir et fuktig skjul.

Terrariet kan være av glass, tre, nett eller PVC, avhengig av klimaet i rommet. Velg et materiale som holder temperaturen og fuktigheten stabil. Hannene er territoriale, så hold dem hver for seg, eller hold et par sammen hvis plassen er stor nok.

TEMPERATUR

Lufta i terrariet skal ligge på 24-29 °C om dagen, med en solplass på 35-40 °C under halogenspotter, der dyret kan varme seg. Om natten skal det være kjøligere, omkring 15-21 °C. Mål med digitale termometre.

Temperaturen kan gjerne følge årstiden: varmest om sommeren og kjøligere om vinteren, når dagslengden også kortes ned, slik at dyret er mindre aktivt og spiser mindre. En egentlig vinterdvale er ikke dokumentert for *G. liocephalus*, så senk temperaturen gradvis og forsiktig, og bruk aldri frost.

Bytt pærene når de mister effekt, og sørg for at dyret alltid kan søke bort fra varmen.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være moderat, omkring 40-70 %, med høyere fuktighet i skjulene. Tallet er et anslag ut fra klimaet. Sprøyt terrariet tre til fire ganger i uka om sommeren, slik at regntiden etterlignes, og sjeldnere i den tørre tiden. Sett alltid en lav skål med friskt vann i terrariet, og fyll den av og til over, slik at underlaget rundt blir fuktig. Dyret drikker sjelden av skålen og dekker en stor del av vannbehovet gjennom føden og fuktige skjul.

Terrariet skal tørke mellom sprøytingene, slik at det ikke oppstår mugg.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og trenger kraftig lys og UVB. Bruk et T5 HO-rør til UVB, slik at UV-indeksen går fra 0 til 3 gjennom terrariet, tilsvarende Ferguson-sone 2, og slik at dyret kan søke ut av UV-lyset. Avstanden mellom rør og solplass avhenger av rørets styrke og av nett, og den bør kontrolleres med en UV-måler. Bruk i tillegg LED-lys på omkring 6000 K hvis det er levende planter.

Lyset kobles til en tidsbryter som følger årstiden: omkring 14 timer om sommeren og omkring 10 timer om vinteren.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Gerrhonotus liocephalus lever av insekter og andre smådyr og jakter aktivt. Gi en variert kost av sirisser, kakerlakker, gresshopper, mantider, vandrende pinner, skrukketroll, snegler, edderkopper, fluelarver, biller og larver. En nyfødt mus kan gis av og til som tilskudd, men sparsomt. Fôrdyrene skal være høyst like store som dyrets hode og ha fått god mat i minst ett døgn.

Dyret tar gjerne fôr fra en pinsett, og det gir god mosjon. Unger fôres annenhver dag, voksne 2-3 ganger i uka. Støv fôret med kalk og et multivitamin uten D3, siden UVB dekker behovet for D3. Hunner som skal legge egg, skal ha ekstra kalk.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er sky, men nysgjerrig og kan bli veldig rolig. Den soler seg på greiner og steiner og jakter ved å snike seg inn på byttet, bøye forkroppen i en S-form og slå til. Rett før angrepet rykker den av og til med halen som en katt.

Et vilt eller skremt dyr biter hardt, og et bitt kan gjøre vondt, så håndter dyret bare når det er nødvendig. Oppdrettede dyr er roligere enn viltfangede. Hannene er territoriale og kan slåss, så de skal holdes hver for seg. Et par kan som regel holdes sammen hele året hvis det er plass til å unngå hverandre. Vask hendene etter kontakt med dyr og terrarium, for krypdyr kan bære salmonella.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har større og bredere hode og en tydelig utbuling ved halerota. Hunnene er slankere med lengre bakkropp. Med regelmessig fôring blir dyrene fullvokste og kjønnsmodne etter omkring 18 måneder i fangenskap; i naturen tar det 2-3 år eller mer.

PARRING

Paringen skjer normalt om høsten. Hannen griper hunnen i nakken med munnen, og paringen kan vare flere timer. Mer regn, kjøligere vær og rikelig med fôr setter i gang paringen, så sprøyt oftere og fôr 3-4 ganger i uka sent på sommeren. Skill dyrene hvis hunnen får sår.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger én gang i året, gjerne på et sted der underlaget er kjølig og fuktig: under en vannskål, et stykke bark eller en flat stein. Et kull er på 5-31 egg, i gjennomsnitt omkring 11. Hunnen blir hos eggene og forsvarer dem, så hun må ikke skremmes. Gi henne ekstra kalk og fôr både før og etter eggleggingen.

INKUBASJON

Grav eggene forsiktig opp, og legg dem i en lukket beholder med ventilasjon, på et gitter over fuktig underlag, for eksempel brent leire eller perlitt, med et lag utvridd sphagnum øverst. Rugetiden er 50-70 dager. Rugetemperaturen er ikke dokumentert for arten. 24-26 °C er et anslag: egg ved 26-27 °C klekkes dårlig, og lavere temperaturer gir bedre resultater. Hold fuktigheten høy, men unngå at eggene blir våte.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er vakkert tegnet med tydelige lyse bånd og er omkring 10 cm lange. Kravene deres tilsvarer de voksnes. Etter noen få dager tar de små insekter som fluelarver, små sirisser, kakerlakknymfer og bananfluer. De kan holdes i grupper på 5-7 i et terrarium på ca. 60 × 45 × 45 cm med mange skjul. Fôr annenhver dag, slik at de ikke napper hverandre. Skill hannene når de nærmer seg kjønnsmodenhet.

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør og tåler en del når grunnkravene er oppfylt. De typiske problemene er:

- Beinskjørhet ved for lite UVB og kalk, særlig hos unger og hunner som legger egg.
- Fedme ved for feite fôrdyr og for lite mosjon.
- Midd og innvendige parasitter. Nye dyr bør stå i karantene i minst tre måneder.
- Mugg og luftveisinfeksjon ved for våt, stillestående luft.
- Bitt- og haleskader mellom hanner som holdes sammen.
- Eggleggingsproblemer hos hunner uten et egnet sted å legge egg.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig hale og spiser regelmessig. Taper dyret seg, slutter å spise eller puster med åpen munn, skal det til en veterinær med erfaring i krypdyr.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.